

PODJETNIKI ISCEJO NA- LAŠČ SPORE Z DELAVCI

PO IZZVANEM SPORU PA ZVRČAJO KREVDO NA DELAVALCE

Velebizniško časopisje pa doaled-
se podpira podjetniki v vsakem
sporu proti organiziranim
delavcem.

Chicago, Ill. — Velebizniško
časopisje zopet prihaja na dan z
halko, da so organizirani delavci
zaključili, da niso dograjene hiše,
v katere bi se lahko selile stran-
ke pred zimo. Stvar je malo dru-
gačna, ko jo slika velebizniško
časopisje.

Med podjetniki in tesarskimi
delavci postoji pogodba, da mora
biti stavbinski material za po-
dogbo v okraju Cook, v katerem
se nahaja tudi mesto Chicago, iz-
delan v tovarnah v tem okraju,
v katerih delajo organizirani de-
lavci. Veliko podjetnikov se rav-
na po tej pogodbi, nekateri pa
smajo dobiti material po nizki
ceni in ga naroče v takih tovar-
nah zunaj okraja, v katerih pla-
čujejo najnižje mezde. Podjetni-
ki se seveda izgovarjajo, da le ta-
kaj naročajo stavbinski materi-
jal v tovarnah za lesne izdelke
zunaj okraja, kadar noče nobena
tovarna v okraju Cook sprejeti
naročila. Seveda so taki izgovori
prazni, kajti podjetniki, ki izde-
lajo stavbinski material v Chi-
cagu in okolici ne odklanjajo na-
ročil, ampak so se veselili, če jih
dobi.

Zdaj pripoveduje velebizniško
časopisje, kako je neki podjetnik
Pottinger zunanjo okrajo Cook
naročil les za neko hišo, ker ni
bilo nobena tovarna v Chicago
okolici sprejeti naročila. Hišo
je priel graditi že spomladi. Ko
maj so pričeli delati na hiši, so
tesarski delavci odkrili, da so bi-
li lesni izdelki naročeni zunaj o-
kraja Cooka. Takoj so pustili de-
lo. Pottinger se je zatekel na so-
dne in isposloval sodnijsko pre-
poved. Tesarji niso prišli vseno
na delo, obravnava zaradi žalje-
naja se pa vrši koncem novembra.
Pottinger stoka, da leži na stav-
bišču za sedem tisoč dolarjev les-
nih izdelkov in če bi te izdelke
zdaj naročil v tovarni, ki se na-
haja v okraju Cooku bi vzel dva
mesece, da jih dobi.

Pottinger je pozabil povedati,
da bi takoj spomladi naročil vse
lesne izdelke v tovarni v okraju
Cooku, da bi te lesne izdelke že
zdaj imel in tudi hiša bi bila
že dograjena.

ČENA SLADKORJU JE ZOPET PADLA.

Chicago, Ill. — New York Su-
gar Refining kompanija v New
Yorku naznanja, da je čena slad-
korja padla na trinajst centov.
Burkard, podkomisar za javna
dela, uvaža ponudbo Montgo-
mery Ward kompanije, da pre-
stane prodajo sladkorja v vreč-
kah po pet, deset, dvajset in pet
deset funtov na pomolu in
po ceni, ki je za tri cente nižja
kot v trgovini na drobno.

STROJNIKI SO ODKLONILI RUSIJI NAKLONJENO REZOLUCIJO.

Rochester, N. Y. — Strokovna
organizacija strojnikov obdržava
v tem mestu svojo konvencijo,
kateri je bila predložena rezolu-
cija, ki se izrekla za priznanje so-
vetjske Rusije po Združenih dr-
žavah in opomira, da bi Združene
države pomagale Poljski proti
Rusiji. Glasovanje se je vršilo po
imenu. Za rezolucijo je bilo od-
danih 716 glasov, proti pa 1,119.

VAJNE.

Chicago in okolica: V nedeljo
bomo in gorko. Jajni vetrovi.
Temperatura v zadnjih 24 urah
najvišja 50, najnižja 41. Solnce
hiti ob 6:47, zahaj ob 6:32.

10,000 RUDARJEV JE DORILLO POZIV OD UNIJE, DA SE VRNEJO NA DELO.

Wheeling, W. Va. — Zastopniki
unije United Mine Workers of
America so na sestanku v petek
zvečer sklenili, da pozovejo 10,000
rudarjev v severozahodni Virgi-
niji in vzhodnem Ohiju, ki so zad-
nji pondeljek stopili v stavko, na-
zaj na delo. Na sestanku je bilo
predlagano, da se avtorizira gene-
ralna stavka, toda predlog je pro-
padel s 154 glasovi proti 139.

ANGLEŠKI RUDARJI PRETRGALI POGAJANJA

Industrijski položaj v Angliji je
zopet tam, kjer je bil pred enim
tednom.

POGAJANJA Z VLADO USTAV- LJENA.

London, 1. okt. — Stavka ru-
darjev v Angliji, ki je bila zadnji
teden odložena za osem dni, je
zopet na obzoru. Zastopniki Ru-
darске zveze so pretrgali pogaja-
nja z vlado in položaj je ponovno
tak, da je stavka neizogibna, če-
prav se vladni uradniki tolažijo,
da je prekinjenje pogajanj le za-
časno in da je še mogoče odvrniti
stavko.

Izvrševalni odbor Rudarske
zveze je tri dni konferiral z dele-
gati premogovnih magnatov in
vladnimi uradniki, ali že uspeha
konferenca z gospodarji rogov je
bila pretrgana v sredo, večer pa
z vlado. Danes zjutraj so se zbrali
rudarski delegati in izvrševalni
odbor jim predložil poročilo o po-
gajanjih in svoje priporočilo, kaj
je storiti. Rudarji imajo dva te-
hoda, to je, da izroče svoje zahte-
ve tretji stranki (razsodišču, kot
je želja vlade) v rešitev ali za-
stavkanju.

Delegati iz South Walesu so
odločno proti vsakemu razsodišču
in kompromisu in zahtevajo, da
rudarska eksekutiva izvrši sklep
rudarske organizacije, ki se je iz-
rekla za stavko.

Lloyd George je na večerjajši
konferenci z rudarsko eksekutivo
ošteval voditelje rudarjev zaradi
pretrganja pogajanj z gospodarji
rogov. Sinoči so imeli ministri
sejo o premogovnem položaju.

ŠPEKULANTJE V KASI.

New York, N. Y. — Ko je pri-
šla plazati čena sladkorju na
vzgor, ki je bila za funt sladkorja
določena na šest in pol centa, do-
kler ni dosegla 22½c, so špekul-
antje plesali okoli slatega teleta
kot obnoredi. Tisočki in milijoni
so bili dobljeni v eni noči, za po-
pet izgubljeni, konzumentje so
pa preklinjali špekulante, ki so
v svojo divjo igro dražili za ljud-
sko prehranitev važen produkt.

Sladkor je dosegel svojo naj-
višjo ceno in čena je pričela pa-
dati. Prišel je nov strah med špe-
kulante, ki so se preje posmešno-
vali konzumentom v njih obupu.
Špekulantje so zdaj v kasi in bi
se radi znebili dva milijona vreč
sladkorja, ki tvorijo sladkorno
zalogo v Združenih državah. V
svojem obupu zdaj kličejo na po-
moč, da bi jim ne bilo treba pre-
vezeti sladkorja, ki so ga kupili
po spisanu pogodbi, ko so mislili,
da obogatijo čez noč.

Špekulantje so zdaj v kasi, ka-
tero so kuhali za druge. In popol-
noma prav je, da ostanejo v tej
kasi, ki so jo pripravili za druge.

GOLAVEC POSLAN V SANA- TORIJ.

Boston, Mass. — Zdravstvene
oblasti so pridržale Josquim De
Costa kot golavca in ga odpo-
slele na otok Penikese, kjer je
internat za golavce. De Costa je
bolehal že več let na golavosti,
ne da bi vedel, da jo ima. Misli
je, da ima kožno bolezen, v res-
nici je pa imel golavost. De Co-
sta je sedemdesetletni nevrčnož, ki
je bil poslan v internat za go-
lavce.

EDISON NA NEPRAK- TIČNEM POLJU.

IZDELATI HOČE APARAT ZA POGOVORE Z MRTVIMI.

Zdi se, da je Edison postal že pre-
cej star.

New York, N. Y. — Tukajšnji
dnevnik poroča, da Thomas A.
Edison, znan izumitelj na polju
elektrotehnike, izdeluje zelo de-
likaten aparat, ki bo služil za ko-
munikacije z mrtvimi. Aparat bo
izdelan že v nekaj mesecih. Po
časnikarskih poročilih se je Edi-
son sam baže izjavil, da bo apa-
rat povzročil veliko senzacijo, če
se izkaže uspešnim.

B. C. Forbes je v članku, pri-
loženem v "American Magazi-
ne," napisal obširno razpravo o
Edisonovi iznajdbi, toda on pravi,
da Edison neče nič odkriti o
svoji novi iznajdbi.

Zdi se, če je to res, kar poro-
ča časniki o Edisonu in Forbesu,
da Edison in Forbes nista za-
stavila vprašanje, kaj je smrt. Če
bi si zastavila to vprašanje, to-
daj bi ne prihajali časniki s taki-
mi vestmi v javnost. Mogoče je
pa tudi, da sta Forbes in Edison
napačno kvotirana in da je Edi-
son govoril o le aparatu, ki naj
dožene pri navidezno mrtvih, če
so še živi ali mrtvi.

Kaj je smrt? Smrt pomeni, da
je prenehalo življenje v človeku
in da se je truplo pričelo razkro-
jevati naravnim putem v prvini
in sestavine, iz katerih je sestav-
ljeno. Razkrojitev mrtvega lahko
izvrše tudi kemiki in dokažejo,
da poleg prvini in sestavin, iz ka-
terih je sestavljeno človeško telo,
ni ničesar v človeškem telesu. Na
pr. če bi človek umrl v prostoru,
v katerem je vakuum (to je v
prostoru brez zraka) in ta pro-
stor bi bil trdno zaprt, tako da ne
more zrak do njega, tedaj lahko
kemikarji dokažejo, da razne pr-
vine in sestavine, ki so jih pri
kemiknem razkrojevanju dobili iz
človeškega telesa, ravno toliko
tehtajo, kot je tehtal živ človek.
To je neovrgljiv dokaz, da v člo-
veku ni ničesar, dokler živi, kar
bi kemikarji lahko ne ujeli v svo-
jih retortah, ako razdele človeško
telo po kemiknem procesu. Ako
ni ničesar drugega v človeškem
telesu, kakor prvine in sestavine,
iz katerih je sestavljeno človeško
telo in ki so popolnoma dobro
poznane kemikarjem in drugim
učenkam, je logično nemogoče
izumiti aparat, ki bo služil za po-
govore z mrtvimi.

Nekaj drugega je, če Edison
dela na aparatu, ki ima namen
dognati, če so navidezno mrtvi
res mrtvi. Ali kdor je navidezno
mrtve, ni mrtve, ampak je živ,
le zunanja znamenja so taka, da
ljudje mislijo, da je mrtve.

Mogoče dela Edison na aparatu,
ki naj služi za oživljenje vtop-
ljenecv, od plina zadušeni ali pa
od močnega električnega toka o-
mamljenih ljudi, ako še v njih te-
lesih ni nastopilo razkrojevanje
enot. Tudi to je vse nekaj dru-
gega kot aparat za pogovore z
mrtveci.

Res je Edison že precej star, a-
li ko so ga oni dan vprašali, kako
sodi o spidih, napisanih o spiri-
tizmu, je odgovoril, da je vse sku-
paj velika neumnost. Ta njegov
odgovor pa dokazuje, da Edison
ne dela na aparatu, ki naj služi
za pogovore z resnično mrtvimi
ljudmi, ampak njegov aparat bo
služil drugi stvari, o kateri bo
izumitelj govoril, kadar bo dovr-
šen. Dotlej bodo pa špekulavci-
ki o njegovi iznajdbi napisali še
marsikatero budalost.

MILWAUKEE NAJEDRAVEJŠE MESTO V AMERIKI.

Washington, D. C. — Milwau-
kee, Wis., je najdražje mesto v
Združenih državah. Tako izjavlja
vladni biro za statistiko. V zad-
njem tednu meseca septembra je
umrlo samo 64 oseb v Milwaukee-
ju, čeprav ima mesto blizu pol
milijona prebivalcev.

AVSTRIJA NE PREŽIVI LE- TOŠNJE ZIME, PRAVI NJEN ZASTOPNIK V BRUSLU.

Brusel, Belgija, 1. okt. — Dr.
Reinsch, finančni minister v re-
publiki Avstriji, je izjavil na tu-
kajšnji finančni konferenci, da je
Avstrija danes najubožnejša deže-
la na svetu in če ji Amerika ali
kdo drugi hitro ne pomaga s po-
sojilom, pride polom prav gotovo
letošnjo zimo in boljševeška revo-
lucija, ki izbruhne v Avstriji, se
ne bo ustavila na njenih mejah.

PRIMORSKA DOBI ZASTOPSTVO V PARLAMENTU.

Izjemno stanje v Julijski Benedičji
preneha 31. oktobra.

ITALIJANI ZA "NEODVISNO MACEDONIJO".

Rim, 1. okt. — Ministrski svet
je večerjaj zaključil, da se imenuje
devet senatorjev iz okupirane juž-
ne Tirolske in Julijske Benedičje
(Trst, Goriska in Istria). Obe zme-
deni deželi hosta imeli zastopnike
v nižji italijanski zbornici. Kdaj
se razpišejo volitve za poslanee,
še ni določeno. Senatorjem v Trstu
bo najbrže imenovan Salvatore
Bardial, tržaški župan in voditelj
odotne italijanske irendentistične
stranke.

Ministrski svet, kateremu je
predsedoval Giolitti, je istočasno
sklenil, da se odpravi izjemno
(vojno) stanje v zasedenih deže-
lah dne 31. oktobra t. l.

Washington, 1. okt. — Tukaj-
nji uradni krogi so dobili poročilo,
da je bila sklenjena tajna pogoda
med Albanijo, bolgarskim re-
volucionarnim odborom in zastop-
niki Italije za ustanovitev neod-
visne Macedonije iz teritorija, ki
je v rokah Jugoslavije. Poročilo
se glasi, da ima Albanija v načrtu
militaristično demonstracijo na
jugoslovanski meji z namenom, da
odtegne srbske čete iz Hrvaške in
Slovenije; istočasno namerava
Italija pritiskati za rešitev jadrans-
kega vprašanja.

KDO GOVORI RESNICO?

Chicago, Ill. — Luis Shapiro,
trgovec z dragulji in zastavničar
na Madisonovi ulici, pripoveduje,
da ga je hotel neki "Niek" Po-
zen oropati. Udaril ga je z želez-
nim drogov po glavi, a Shapiro
je imel vseno toliko moči, da se
je Pozenu krepko postavil v
bran. Pozen pa pripoveduje, da
ga je Shapiro pozval v prodajal-
no, da kupi pristan. On pravi, da
mu je povedal, da nima denarja,
toda žid ni odnehal, dokler ga ni
spravil v prodajalno. Pokazal mu
je prstane, naskrat sta pa pri-
čela argumentirati in Shapiro je
pograbil železen drog in ga udar-
il. Pozen se je vrpel nanj, mu iz-
trgal železni drog in udaril žida
prek roke.

Ljudje, ki so stali pred proda-
jalno, ne vedo drugega povedati,
kakor da je najprvo prihitel iz
prodajalne Pozen, za njim pa
Shapiro. Policija je takoj preiš-
kala Pozena, toda pri njem ni na-
šla draguljev. Ko je Pozen do-
končal svojo povest o napadu, so
tudi Shapira odgnali na policijsko
postajo, da ga izprašajo. Shapi-
ro je tudi na policijski postaji
trdil, da ga je Pozen napadel z
namenom, da ga oropa. Pozen
pride pred sodišče, toda za sod-
nika bo težko dognati, kdo govo-
ri resnico, dokler ne bo predlož-
nih boljnih dokazov.

ROJSTVO DVOJKOV JE RE- ŠILO MORILKO VSLIC.

Ottawa, Ont. — Mrs. Marie
Anne Houde Gagnon, mati dvo-
jkov, ki sta bila rojena pred dve-
ma mesecema v ječi, je bila po-
močena v domstno ječo. Ime-
la je biti obsejena večerj v Quebe-
cu, ker je na grozovit način umo-
rila svojo pastorko. Zdravniki so
izjavili, da je življenje dvojkov
v nevarnosti, če bo mati eksekutir-
ana.

ALI GRE ZA PRINCIPE V STARIH STRANKAH?

BOJ ZA GOVERNERSKO KAN- DIDATURO SE ZANESE PRED SODIŠČE.

Frakciji v republikanski stranki
sta si v lasih.

Chicago, Ill. — Frakciji v re-
publikanski stranki, od katerih
ena sledi čikaškemu županu
Thompsonu, druga pa gubernorju
Lowdenu, sta si še vedno v lasih
zaradi izida primarnih volitev.
Če bi diane republikanske stran-
ke vezala načela, če bi voditelji
te stranke verjeli v platformo
svoje stranke, bi logično teh bo-
jev ne bilo. Kajti če odloča plat-
forma in če se linajo vsi pristaji
republikanske stranke ravnati po
tej platformi, kadar so izvoljeni
javni uradniki, tedaj je vseeno,
če je izvoljen Peter ali Pa-
vel.

Vprav boj v republikanski
stranki pa dokazuje, da ne gre
ljudem, ki so potegujejo za jav-
na mesta, za principe in stranki-
ne cilje, ampak da odločajo po-
polnoma drugi interesi.

Ko so bile primarne volitve
končane, je bil lahko vsakdo na
jasnem, ki je opazoval ta boj, da
v tem boju ni šlo za strankine
principe in cilje, ampak za ose-
be. Eni so krčili, mi smo za
Thompsona, drugi pa, mi smo za
Lowdena, vmes so pa letela pav-
ke, kakršne so v navadi v žganja-
rji. Napočil je dan primarne vo-
litve bitke in zmaga je frakcija,
ki sledi Thompsonu.

Ali s tem se boj ni končal.
John G. Oglesby, Lowdenov kan-
didat na gubernorjevo, se je odlo-
čil, da preproči oficielno prola-
senje Frank Smalla gubernerskim
kandidatom republikanske stran-
ke. Advokatje bodo napravili vlo-
go, da so se pri primarnih volit-
vah vršile sleparije v tri sto vo-
litvah okrajev v Chicagu. Predla-
gali bodo, da se glasovi v teh vo-
litvah okrajev ne štejejo, da tako
Oglesby dobi volično, ki jo ni pre-
jel od volitev.

V sreč zavednega delavca o-
bude taki dorodki le gnjev, kaj-
ti v njem se še toliko bolj utrdi
priprčanje, da v starih strankah
ne gre za principe in cilje, ampak
le za osebne interese, da odloča-
je v njih le profesionalni politi-
čarji, masa volitev pa nima kaj
govoriti.

Taki dogodki morajo odpreti
oči tudi delavcem, ki še slepo sle-
de profesionalnim politikarjem,
da kandidirajo in zastopajo tega,
kar imata stari stranki v svojih
platformah, ampak da je vsak
kandidat, platforma in stranka
za sebe.

VOLILCI V CHICAGU NE PO- ZABITE GLASOVATI PROTI "PRIHRANITVI" SOLNE- NE SVITLORE.

Chicago, Ill. — Sedanji čas o-
stane v veljavi še do zadnje no-
delje v oktobru t. l. Dne 31. ok-
tobra se pomakne kazalec na uri
za eno uro nazaj. In če ne bodo
volilci pametni in glasovali z ve-
čino proti mestni odredbi, spreje-
ti na željo bankirjev in borznih
mčetarjev, bodo skozi vse leto
vstajali eno uro bolj zgodaj, spre-
ti na željo solnečnega časa. Vsak
volilec naj glasuje dne 2. novem-
bra, to je na dan, ko se vrše pre-
sedniške volitve, proti mestni od-
redbi za "prihranitev" solne
svitlobe, od katere imajo delavci
le škodo: bankirji in borzni špe-
kulantje, ki tako vstajajo še le
ob devetih, pa koristijo. Dne 2. no-
vembra ima ljudstvo moč, da to
škodljivo odredbo za ljudstvo za-
vrže za vselej in ljudstvo naj se
poslužiti te moči. Kajti godranje
ne dela nič. Bogatini, borzjani,
bankirji in drugi neproducenti,
ki vstanejo še le takrat, kadar
jim solnce še nekaj ur sije na po-
stello, bodo stozili, ker je v njih
moč, da odredbo ostane. Delavci
naj pa tudi store svojo dolž-
nost in kot en glas glasujejo pro-
ti tej mestni odredbi.

FRANCOSKO-POLJSKA ALI- JANCA PROTI NEMOJI IN RUSIJI.

Pariz, 1. okt. — Francoska vla-
da se bavi z načrtom militaristič-
ne alijance s Poljsko. Alijanca je
naperjena proti Nemčiji in Rusiji
in je defenzivnega in ofenzivnega
znaka. Podrobnosti seveda niso
znane, kajti izvrševalni svet lige
narodov ni prejel nobenih infor-
macij o tem paktu. Ignacij Pade-
rewski zastopa Poljsko pri skle-
panje te alijance.

VELIKE IZPREMEMBE V MEHIŠKI REPUBLIKI.

Kapitalisti zastoj pritiskajo na
Huerto za potlačanje delavškega
gibanja.

PREVIČ V ZGODOVINI MEHIKE JE DELAVSKO GIBANJE SVORODNO.

Sosedna Mehika je danes zavi-
ta v ravno tak misterij kakor so-
vjetska Rusija. Ameriško časopi-
sje dnevno poroča o velikih stra-
kih, "rdečih zarotah", "progno-
nih boljševikov" in drugih "do-
godkih", o kakršnih še ni bilo
slišati v Mehiki. Enkrat se seda-
nja Huertova provizorična vlada
hvali kot najbolj stabilna vlada,
kar jih je bilo v Mehiki izza pad-
ca Diaz, drugič se pa blati kot
"zaščitnica boljševikov in radi-
kalcev raznih barv," ki so našli
v deželi kokta varno zavetje.
Ravnokar je bilo poročano o vol-
kih "rdečih demonstracijah" v
glavnem mestu Mehike. Radikal-
ci so osvojili vladno palačo in go-
vorili z balkona revolucionarni
govore. Kaj je resnice na teh ve-
steh, pričakujemo, da nam pojas-
ni naš poročevalec Jože Žnidar-
šič, ki od časa do časa pošilja
"Prosveti" zanimiva in zelo av-
tentična poročila iz Mexico City-
ja, kjer biva.

Slednje poročilo, objavljeno v
newyorskem socialističnem "Cal-
lu" morda vrže nekoliko luč na
sedanji položaj v Mehiki. Kon-
čno omenjamo tudi poročilo dveh
zastopnikov Ameriške delavske
federacije, ki sta se pred nekaj
dnevi vrnila z njunega informa-
cijskega potovanja po Mehiki.

Mexico City, 8. sept. — Dne
26. avgusta je bila v časopisju
Združenih držav razkrijena vest,
da Huertova provizorična vlada
zasleduje "zunanje agitatorje in
da hoče iztrebiti vse propagatorje
iz dežele, ki so prišli v Mehiko
raznašati strup nezadovoljnosti
med mehiške delavce." Ista de-
peša je tudi podrobno razklada-
la, kako je "zvezna četa vojakov
marsirala v Campeche, kjer se je
polkovnik Jose Preve z njegovo
oboroženo bando zavzela, da kru-
ši burkano vlado in zbore me-
hiški proletarijat okrog rdeče za-
stave."

Kaj je bilo resnice na tej ve-
sti? Polkovnik Preve je res bil v
Campechu, toda njegovo delo je
bilo, da je organiziral socialisti-
no organizacijo. Ko je nekaj dni
pozneje došel general Obregon
(sedanji predsednik Mehike) v
Campeche, ga je pozdravilo 7000
delavcev z rdečimi zastavami in
s klicij: Viva Obregon, viva de la
Huerta, viva Jose Preve!

Velika tragedija v Ameriki je,
da celo delavski kati jemljejo po-
ročila American Associated Pres-
sa za resnice in vsled tega dobi-
vajo popolnoma napačno sliko o
sedanjem položaju v Mehiki.

Kaj je na stvari?
Od kar je De la Huerta postal
predsednik in je imenoval Cele-
stina Gasco, čevljarja po poklicu,
gubernorjem Federalnega okrož-
ja (kjer so nahaja Mexico City)
in zbral okrog sebe druge delav-
ske voditelje, da mu pomagajo v
pravljeni republiki, je vstal ve-
lik kriv v domaci in inozemskih
kapitalističnih listih. Agentje teh
listov so zagledali naskrat "vse
rdece" in polotila se jih je na-
mijala, da je "Mehika obojena v
propast in da nene v luči boljše-
vizma." Poročevalci niso od pr-
ve dne prenehali pošiljati lai-
(Daje na 2. drugi strani).

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokupisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2807 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Definirano v obljubi n. pr. (September 1-20) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem davkom potrdila naročnina. Posredujte jo, če vam ne ustreza list.

VOLITVE V USTAVODAJNO SKUPŠČINO.

Volitve v ustavodajno skupščino Jugoslavije se vrše po poročilih, ki so bila dozdej objavljena, dne 28. novembra t. l., ako si gospodje, ki imajo odločilno besedo, ne premislijo in jih zopet odlože na kasnejši čas.

Volitve v ustavodajno skupščino so izredno važne, kajti od izida volitev je odvisno, kakšna bo usoda Jugoslavije: ali postane monarhija ali republika, nazadnjaška državna tvorba ali pa moderna demokratična država z garancijo, da se v nji razvije gospodarstvo, ki prinese blagostanje vsemu jugoslovanskemu ljudstvu.

V Sloveniji in na Hrvaškem so uveljavljeni še stari avstrijski in madžarski zakoni, ki seveda silno otežkočujejo agitacijo za moderno demokratično državno tvorbo. V veljavi so še vsi paragrafi, ki čuvajo monarha, seveda zdaj arbakega kralja, čeprav se ni bil oficijelno kronan in priznan tudi kraljem Slovencev in Hrvatov. Lakajskih in policajskih duš je dosti na Slovenskem in Hrvatskem, ki so bolj kraljevske kot kralj in pripravljene za vsako še tako umazano ovađustvo, če upajo, da jim tako ovađustvo prinese kakšne osebne uspehe. Servilni in lakajski so tudi sodniki na Slovenskem in Hrvatskem in pri volji so obsoditi vsakega na več let ječe, ki zavpije na glas: Živela jugoslovanska republika, doli s kraljem. Seveda ni nikjer zapisano, da so paragrafi o žaljenju veličanstva še v veljavi po jugoslovanski revoluciji, ki je spodila Habsburžana, ali servilni sodniki se ne ozirajo na to, ampak upajo, da bodo toliko hitreje avanzirali, kolikor več Slovencev in Hrvatov obsodijo zaradi žaljenja veličanstva v ječo.

V takih razmerah je agitacija zelo otežkočena, ali izvršiti se mora, ker je od agitacije tudi odvisen izid volitev v ustavodajno skupščino. Če bo zmagala pri volitvah reakcija, tedaj dobi Jugoslavija ustavo, ki se mogoče ne bo prav nič ločila od ustave prejšnje črnozolte monarhije, ali bo pa še bolj nazadnjaška. Če se to zgodi, ostane Jugoslavija še veliko let dežela, iz katere se bo ljudstvo izseljevalo v Ameriko, ker bodo gospodarske razmere take, da Jugoslavija ne bo mogla prehranjevati svojega ljudstva. V Bosni, Hercegovini, Macedoniji in Srbiji bodo orali se z lesenim plugom, ali bodo pa železni plug vlekla sestradana kljuseta, katerim bo lahko šteti rebra že od daleč; parni in motorni plug pa še dolgo ne postane splošno poljsko orodje v Jugoslaviji. Industrija bo kolovala pot, kakršno je hodila v nekdanji habsburški domeni, srednjeveško mojsterstvo z velikim številom rokodelskih vajencev bo vegetiralo in klicalo hudiča in birača na pomoč, naj vendar otmeta malo obrt pogina, ki jo drži tujezemska industrija za vrat, da ne more ganiti nikamor. Delavec bo delal za beraško napojnino, ki jo bodo imevali plačo, uradniki si bodo zvečer po dovršenem delu pritegnili pas za dve luknji, da bodo lažje pozabili na večerjo. Približno taka bo slika, ki jo bomo videli že v par letih v Jugoslaviji, če zmagaja reakcija pri volitvah za ustavodajno skupščino.

Če zmagaja napredna struja, to pomeni, če pridejo v večini v ustavodajno skupščino možje, ki se zavedajo, da živimo v dobi pare in elektrike, oljnih motorjev in čudežnih iznajdb in ne v mračnjaskem srednjem veku, tedaj je upati, da bo izdelana ustava, v kateri ne bo nič, kar spominja na čase, ko so ljudje še verjeli, da so kralji od Boga poslani izvoljenci, ampak ustava bo izročila ljudstvu vso moč, da je samo svoje sreče kovač. Jugoslavija bo dobila ustavo, v kateri bo omogočena vlada od ljudstva, po ljudstvu in za ljudstvo.

In zaradi tega so volitve v ustavodajno skupščino važne, izredno važne, ker je od izida teh volitev odvisna usoda jugoslovanskega ljudstva za več let.

Dolžnost vseh naprednih faktorjev v Jugoslaviji je v tem resnem trenutku, da to važnost spoznajo in se združijo proti reakciji. Vsako cepljenje moči v tako resnem trenutku je nevarno, ker pojačuje reakcijo. Od izida volitev v ustavodajno skupščino je odvisno, ali bo Jugoslavija posnutek poginole avstro-ograrske države, ali pa moderna in napredna država, v kateri bo kruha za vse državljane in v kateri bo ljudstvo že po nekaj letih, ko se začeli rane svetovne vojne tekmovalo z drugimi naprednimi ljudstvi za palmo kulture.

Sveže sadje krepi zdravje.

Pred nedolгим časom je bilo obče mnenje zdravnikov, da so potrebne samo tri vrste hrane, da se vzdrži telo krepko in zdravo. Zdravniška veda je namreč razdelila vso hrano ali živež v tri dele, namreč v one, ki vsebujejo maščobo, kot n. pr. maslo, mesna maščoba, rastlinska maščoba, razni orehi, itd., potem živila, ki vsebujejo protein in slednje živila, ki vsebujejo sladkor in škrob. Splošno rečeno, te vrste živila so potrebna za vzdrževanje telesa, dočim so vsa druga živila razun gotovih soli in rudnin nepotrebna.

Toda v zadnjem času so pa prišli zdravniki in učenjaki sploh do prepričanja, da se nahajajo še neke druge vrste živila, ki so ravno tako potrebna za človeško telo, kot prej označena živila. Te vrste živila imajo pa namreč to nalogo, da varujejo naše telo pred gotovimi boleznimi in vsled tega se imenujejo "vitamini".

In med živila, ki vsebujejo "vitamini" se prištevajo tudi oranže in rajska jabolka ali paradizniki. Še ne predolgim so sploh smatrali oranže in paradiznike za živila, ki niso neobhodno potrebna za naše telo, ampak da so nekaj luksusa pri obedu.

Marsikateri je že obolel na kurdeju (skorbutu), ki povzroča nerodno izrlico in oboletje spodnje čeljusti in celo telo je oslabiljeno. Ta bolezen se pojavlja pri onih ljudeh, ki uživajo zelo malo ali pa nič rastlinske hrane in sadja. Napade odrasle ljudi in tudi otroke. Najboljše zdravilo zoper to bolezen je pa oranžni sok. Za to bolezenjo obolijo tudi dojenčki, ki ne dobijo dovolj materinega mleka in katere hranijo matere s krvavim mlekom. Vsem tem dojenčkom je zelo priporočljivo dati nekoliko oranžnega soka. Sploh je oranžni sok zelo priporočljiv za dojenčke, ker vsebuje snovi, ki so potrebne za rast dojenčka, do katerega sklepa sta prišla zdravnika Byfield in Daniels iz Iowaške vsučelšnice po daljšem preučevanju.

Paradizniki so še boljše kot pa oranže, ker vsebujejo še več snovi, ki so potrebne za telesno zdravje.

Sploh vsak človek naj uživa oranže in paradiznike kolikor more, ker to sadje prepreči malariko, katero želodčno bolezen, ne da bi pri tem človek imel stroške in stnosti. Kajti vsebujejo v sebi snovi, katerih nimajo druga živila in ki so neobhodno potrebna za naše telo. Pomagajo tudi prebavljanju hrane in da je stolica bolj redna.

Sploh naj vsakdo uživa dosti svežega sadja. Bolje je uživati več sadja in rastlinske hrane kot pa meso, maščobo in sladkor. Posebno važno je to za male otroke. Matere naj hranijo male otroke kolikor mogoče z rastlinsko hrano in s sadjem, mesto z mesom, razno maščobo in sladkorjem. Posebno najjim dajo oranže in paradiznike, in otroci bodo gotovo zdravi in ne bodo imeli neprijetnosti z želodcem, ki so zelo razširjene pri otrocih, ki uživajo veliko mesnih jedi in sladkarij.

Ameriške vesti.

TAKO JE V DANAŠNJI DRUŽBI.

Chicago, Ill. — Za Carl Raymond, godbeniškim mojstrom, so se zaprla vrata okrajnega zvevoda za stare ljudi. Raymond je bil nekoč ljubljene v Chicago, ko je skladal in pel priljubljene ljudske pesmi. Sedaj je star in dnevnik "Tribune" je napravil apel na ljudstvo za prostovoljne darove, da tako reši umetnika na njegova stara leta zavetišča. Pošlan je bil ček za dva dolarja!

Tako je v današnji družbi. Umetnik bo dokončal svoja stara leta v zavetišču, kajti zanj ni drugega prostora v Chicago, v mestu, ki se baha s svojimi milijonarji in multimilijonarji. Dokler je bil mlad, dokler se mu njegove moči domučale, je delal na umetniškem polju, a zdaj ko je star, mu je postala postojana v zavetišču za stromečke. Kolika pa je razlika v današnji človeški družbi med pravim umetnikom in delavcem? Prav nobena! Če bi bil Raymond svojo umetnost prodal na kramarski način in koval

denar iz nje, bi mu ne bilo treba na stara leta iti v zavetišče, kajti imel bi lahko krasno palačo, v kateri bi stanoval, na banki bi pa imel še lepo hranilno vlogo. Ali ker je živel za umetnost in ni unganjal za umetnostjo kupčije, ga je doletela usoda, kakršna je določena delavcu, ki gara vse svoje žive dni za druge, da bogate.

Ali umetnik ni radi tega potrt, ker je moral v zavetišče. Njegova vest je čista. Zaveda se, da ni delal kupčije z umetnostjo in za tega deli mora trpeti v tem svetu, v katerem imajo glavno besedo ljudje z umazanimi dukanimi, ki hrepene po bogatstvu in denarju.

PREPIL IN UMOR ZARADI ŽGANJA.

Cleveland, O. — Neka M. Hean iz Parma Heights, malega mesta v tujakšnji okolici, je izpovedala, da je našla trupli dveh umorjenih mož v potoku. Žena je izpovedala dalje, da je videla, kako je bil izvršen umor, ki je bil posledica prepila zaradi tiho-tapekega kuhanja žganja. Po izpovedi žene je njen soprog prihodnji dan izginil in je s sabo vzel dva otroka.

BIVNI DUHOVCI V SMOLLI.

Chicago, Ill. — H. C. Chambers, bivši duhoven, je bil nedavno aretiran v Minneapolisu na obtožbo, da je ožl delničarje Black Diamond Oil kompanije za več tisoč dolarjev. Chambersa so privedli zdaj v Chicago detektivi, da se zagovarja na obtožbo.

Inozemstvo.

Genova pred generalno stavko.

Turin, 1. okt. — V Genovi so bili aretirani trije voditelji mornarjev in ondote delavske organizacije so zagrožile z generalno stavko, ako ne bodo takoj izpuščeni. Kot se poroča, namerava policija aretirati 44 mornarskih voditeljev, ki so zasedli ladje v pristanišču. V mestu se vrše manjši nemiri.

Industrijska kriza v Italiji.

Rim, 1. okt. — "Epoca" poroča, da so bančni uslužbeni v Italiji pričeli z gibanjem za kontroliranje bančnih institucij.

Kovinarji v Turinu, ki so pred nekaj dnevi izpraznili nekatere tovarne, so jih večeraj ponovno okupirali in razobesili rdeče zastave. Velika Fiatove tovarne v Milann bodo transformirane v kooperativno podjetje.

Gibanje kmetov se nadaljuje brez odpora. Velika množica, nosča rdeče zastave, je v četrtih hotela osvojiti dva samostana in nuniški arhod v Rimu, toda policija je preprečila okupacije.

V raznih središčih Italije so se organizirali delavski tehniški štabi, ki imajo nalogo prevzeti vodstvo tovarn, kadar se vzakoni delavska kontrola industriji.

Hišniki v Rimu so zastavkali. Zahtevajo prosto stanovanje zase in njihove družine, povisane plače in še druge ugodnosti.

V Velletri, kjer je središče vinske produkcije v Romaniji, so vinčarji in kmetje streljali na karabinerje pri demonstracijah proti povisovanju davku na vino. Ena oseba je bila ubita in devet ranjenih; neki karabiner je bil smrtno ranjen.

Italijanska buržoazija agitira, da se vzakonišev kompromisne pogodbe med kovinarji in tovarnarji za delavsko kontrolo tovarn odloži do drugega leta.

Med italijanskimi podjetniki je nastal velik strah, da Amerika ustavi pošiljanje premoga v Italijo. Časopis, so objavili telegram, ki ga je prejel agent neke ameriške tvrdke in ki se glasi: "Vsled revolucionarnega gibanja v Italiji ne bomo več pošiljali premoga; vsa prejeta naročila smo zavrgli."

Poljaki so jeni, ker so Rusi objavili pogoje.

Riga, 1. okt. — Mirovna konferenca se vleče brez kakšnega dela. Poljaki so večeraj protestirali, ker je Joffe objavil pogoje sovjetske vlade za preliminarne mir. Grabski, ki bi rad videl, da se pogajanja vrši kolikor mogoče tajno, je obdolžil sovjetske delegate, da delajo propagando z objavljenimi pogoji.

Iz Varšave poročajo, da so poljski ministri in drugi voditelji buržoazije debatirali o preliminarne pogoje sovjetske Rusije. Neuradno

vesti se glase, da Poljaki ne bodo sprejeli ruske točke za novo mejo, čeprav jim daje več teritorija kot so jim ga obljubili zavemniki. Kakor se sliši, zahtevajo Poljaki še 200 kilometrov več v širini in 500 kilometrov v dolžini, tako da dobe vsa strateška železniška središča v Baranovičih, Rovnu in Minsku; nekateri poljski voditelji celo zahtevajo vse ozemlje do reke Berezine, kar pomeni zgodovinsko mejo iz leta 1772.

Strelivo in tovari prihajajo na Poljsko.

London, 1. okt. — Brezlična brzojavka iz Moskve pravi, da je Poljska dobila zadnje tedne velike zaloge municije in orožja od zavzemnikov okoli Gdansk. Iz Anglije je dospelo sedem parnikov, naloženih s strelivom in tremi tanki in dvanajst manjših ladij z živilji. Združene države so poslale šest parnikov s prstovoljci. Iz Francije sta dva parnika pripeljala več kot tisoč mož in 15 tankov.

Dalje poročajo iz Moskve, da je knez Sapieha, poljski zunanji minister obljubil baronu Vranglu na Krimu, da Poljska založi armado s strelivom kakor hitro se sklene mir z Rusijo.

4000 zdravnikov zastavkalo na Dunaju.

Dunaj, 1. okt. — Takaj je stopilo v stavko 4000 zdravnikov, ki so oskrbovali bolnike na direktivo podpornih društev. Zdravniki zahtevajo za svojo službo enako plačo kot je v navadi v njihovi privatni praksi.

Nov londonski župan.

London, 1. okt. — Mestni svetovalec James Hall je bil večeraj izvoljen županom v zbornici svetovalecev. Volitve so se vršile z vsemi starodavnimi ceremonijami. Novi župan nastopi službo dne 9. novembra.

Nova konferenca med Litvinci in Poljaki.

Pariz, 1. okt. — Francoski zunanji oddelek je prejel poročilo, da so Litvinci sprejeli ponudbo poljske vlade za novo mirovno konferenco, ki se ima vršiti v Suvalkih. Litvinski delegatje morda pridejo v omenjeno mesto danes ali jutri.

Trije izdajalec obsojeni v Rusiji.

Kopenhagen, 1. oktobra. — Iz Moskve javljajo, da je sovjetsko revolucionarno sodišče obsodilo Korobova, Lavrubina in Kusneceva na petnajst let ječe, ker so lani na skrivaj pošiljali blago Kolčaku in Denikinu. Vsi trije so bili člani centralnega odbora ruskih kooperativnih društev.

Eksekutiva traja internacionalne obtožila tri socialistje v Italiji.

Berlin, 1. okt. — "Die Freiheit" je objavila brzojavko iz Moskve, ki sporoča, da je eksekutiva tretje internacionalne obtožila tri socialistje izdajstva proletarske revolucije. Poročilo se glasi: "Socialistični poslanci Tarati, Daragons in Modigliani so sabotirali revolucije v Italiji v trenutku, ko je prišla zoreti. Dogodki v Italiji morajo odpreti oči največjemu navideznu. Voditelji, ki so se v dobojnim momentu umaknili s pozorišča bitke in sprejeli kompromis s kapitalisti, so izdajalec delavske razrede."

To poročilo je povzročilo veliko razburjenje med socialisti v Berlinu.

VELIKE SPREMEMBE V MEHIKIŠKI REPUBLIKI.

(Nadaljevanje s 1. strani.)
Njihovih vesti o Huerti in Gascu v Združene države. Navadno se zgodi, da nadlegujejo reporterji prvega ali drugega vsak dan s kakšnimi neumnimi vprašanji in potem poročajo ravno narobe, kar so slišali. Tako na primer je bilo čitali v časopisih, da je governor Gasco dejal, da izžene iz glavnega mesta vse sumljive tujce, ki vodijo propagando med delavci. V resnici je pa Gasco rekel, da so mu dobrodošli socialisti in komunisti ravno tako kakor kapitalisti v glavnem mestu. Huerta je zamažil usta reporterjem, ko so šlihi vanj; kaj da stori z boljševiki, katerih je v Mehiki "vedno več," rekoč: "Jaz verjem v svobodo govora, tiska in zborovanja za vse. Jaz sam sem katolijski socialist."

Po tem odgovoru je imel De la Huerta dva tedna mir pred reporterji. Tedaj je pa šla brzo-

va z naslovom "Bratu vojaku," ki je pozivali vojake, da naj organizirajo svoje odbore in se priključijo delavcem in kmetom na plantažah in v industrijah. Brzojava je dala reporterjem nov povod za kričanje, da "postoji velika rdeča zarota" v Mehiki. Zato so obiskali Gasco in ga vprašali, kaj dela njegova policija. Gasca je odgovoril, da njegova policija ni našla nobenega boljševika. Šli so k predsedniku Huerti in tudi on je odgovoril, da mu ni znano o kakšni zaroti. Zgajari so obiskali tudi vojneke ministra, generala Callesa, ki je dejal: "Vrhovno poveljstvo ne ve nič o kakšni sovjetski propagandi v naši armadi."

Hlapci kapitalizma pa nočejo mirovati. "El Universal," največji dnevnik v Mehiki, katerega podpirajo ameriški, angleški in francoski kapitalisti, je nato žalostno naznanil s velikim naslovom, ki je imel samo osem vrst: "Vlada je umaknila prejšnjo boljševiško zaroto." — "El Excelsior," drugi dnevnik, ki je glasilo katoliške stranke in Zveze trgovcev, tovarnarjev in plantažnikov, je raznesel "novico," da je Lenin poslal 16 milijonov dolarjev od skupščina za carsko krono v Mehiko za propagando.

Tako delajo kapitalistični interesi v Mehiki, ki vidijo v vstajenju delavstva in svobodni organiziranju "boljševizem." Včeraj je provizorični predsednik Huerta priredil banket inozemskim častnikarim poročevalcem, ki so si zopet pokvarili dobro večerjo z običajnim vprašanjem na predsednika: "Kaj mislite storiti z boljševiki?" Huerta je odgovoril:

"Moje mnenje je, da vlada, ki hoče biti pravična, mora razumeti veliko delavsko gibanje, ki se danes vrši po vsem svetu. In mora skrbeti, da se razvijanje tega gibanja vrši med proletarijatom mirno in potom počasne evolucije. Drugače, ako vpoštevamo silo tega gibanja, ki gotovo šteje, je vsaka vlada, ki se s silo upira razvoju novega socialnega sistema, premagana in uničena. Liberalna vlada mora vedeti, da delavstvo tvori večino v vseh državah. Delavska upraženje v Mehiki ni tako napeto kot je na primer v Italiji ali Združenih državah, kajti revolucije so tukaj že odstranile marksaterske oviro, ki drngod postoji. Radi tega smo prepričani, da proletarsko gibanje v Mehiki se ne iselimi v ono krizo ali kataklizo, kakršno vidimo v drugih državah; mehiški proletarijat že ima zakone, ki izboljšujejo njegove razmere in vlada študira nove zakone, ki prinesejo mehiškim delavcem še več gospodarske svobode in zadostne njihovim aspiracijam."

Washington, D. C. — Chester M. Wright in James Lord, zastopnika Ameriške delavske federacije, ki sta se pred nekaj dnevi vrnila iz Mehike, kjer sta po nalogu federacije preiskala delavske razmere, poročata, da se je položaj v sosedni republiki zelo izboljšal. V Mehiki je mir in svoboda govora, tiska, zborovanja in združevanja. Potovanje je ravno tako varno kakor v Združenih državah; o banditih, ki so prej vedno prežali na potniške vlake, ni več duha ne sluha.

Dalje poročata, da je sedanja vlada v Mehiki zelo naklonjena organiziranemu delavstvu, ki si je zelo opomoglo v teh par mesecih od kar je padel Carranza. Vsi zakoni, ki so ovirali delavske organizacije, so odpravljani. Delavci v municipalnih tovarnah, ki so bili prej pod vojaško kontrolo, so zdaj v civilni službi in vse tovarne unionizirane. Mehiška delavska federacija raste skokoma in je postala že velika sila, s katero morajo računati delodajalci. Provizorična vlada se trudi, da pridobi delavcem več pravic v upravljanju industrij. Mehika ni bila še nikdar tako stabilna politično kot je danes. Provizorični predsednik De la Huerta je velik diplomat. Dosegel je v treh mesecih, da je bil eliminiran Villa. Felix Dias je pobegnil na tuje in vse ostale bojevne frakcije so izginile. Predsedniške volitve 1. septembra so bile prve volitve v Mehiki, ki se lahko imenujejo volitve. Volilna so bila brez prelicajev in vsakdo je volil kakor je hotel.

Wright in Lord pravita h koncu "Danes kot se nikdar prej je potrebno, da se ameriško ljudstvo odzdravi od simpatijami obrne do sosednega mehiškega naroda."

Splošna stavka v Julij- ski Benečiji.

Poročilo tržaškega "Deia" o do-
godkih v Trstu.

Delavstvo se je skupno z žele-
zničarji in pomorščaki kompakt-
no odzvalo strankinemu pozivu
ter stopilo zopet v splošno stav-
ko, da protestira proti dogodkom
ob pogrebu mladeniča Foregionija
dne 8. sept.

Mesto je kazalo nenavadno li-
ce. Vse prodajalne in kreme so
bile zaprte, po ulicah pa je bilo
veliko delavškega ljudstva,
kajen pri sv. Jakobu so posta-
le velike množice.

Trgi so bili prazni, ker so vlaki
in parobrodi opustili vožnje, ni
bilo običajnih množic naših kme-
tar in kmetič, tako da je pri-
stojnikoval zelenjava.

Predpoldan je potekel mirno.
Ter je gen. civ. komisarij izdal
kaz, ki prepoveduje zbiranje ve-
likih skupin po ulicah, so redar-
stveni organi postopali temu pri-
krajno. Izvršilo se je vse mirno in
v redu. Tudi pri oblatenosti pre-
stavi prostorov sv. Jakobškega
lobovalnega društva "Sparta-
no" je redarstvo postopalo stro-
go objektivno. Nalilo ni seveda
ničesar nevarnega.

Uspeti je bilo že, da poteče dan
vsem mirno. Žal, da ni bilo ta-
ko in da je v popoldanskem urah
pri sv. Jakobu in bližnji Magda-
leni zopet zavladala groza
prejega dne.

Popoldne krog 4. se je vršila
oblastvena preiskava v izobraže-
nem društvu "Rosa Luxemburg"
pri sv. Anu, pri kateri so
redarji postopali manj objek-
tivno, kar je dalo povod do pre-
pisa med redarji in množico, ki
je tam nahajala. Redarji so
prijeli takoj streljati. Bilo je na
mestu več ranjenih, med temi
Anton Sabec, ki je bil sedemkrat
prestreljen. Preneali so ranje-
ni v bolnišnico pri sv. M. Magda-
leni, odkoder so jih spravili v bol-
nišnico v Trstu.

Na prve strele pričelo je sploš-
no neumiljeno streljanje po vsej
Magdeni, po Rocolu, po sv. Ja-
kobu in tudi po mestu. Redarstvo
je poznalo več mere, streljalo je
vse in na vsakega. Če je hote-
lo izprazniti ulice ali trg, pričelo
enostavno streljati tudi na
bežence. Bilo je mnogo ranjenec.
Kdor pa se je javil na zdravni-
skih postajah, da mu zdravijo
rano, bil je aretiran. Aretiranih
je bilo kar na slepo mnogo ljudi,
ki so jih redarji seveda tudi pre-
peli ter pravi nesramno ozmer-
jali. Kdor je stopil na ulico, bil
je enostavno preganjan in postre-
len s strelji. Zavladala je prava
groza, osobito med ženskami in
otroci, ki so trepetali doma v sve-
tnem strahu, ali pa se iskali po uli-
ci.

Če so to v istini civilizatorični
metodi, potem o civilizaciji nima-
mo več pojma!

Sredi tega poboja so se zdrav-
niški ter sanitarni uslužbeni od-
klovali res v junsko poštenost-
nostjo, osobito dr. Coglievina ter
streljani "Zvezde sanitarev" dr.
Breni in streljani Višnovic, ki so
sredi najhujšega streljanja po-
bitali ranjence. Proletariat ne bo
nobil na te humanitarne metode.

Streljanje je trajalo ves popo-
ldne in je proti večeru le še nara-
valo. Jedva temna noč je preki-
nila poboja.

Ranjenci so bili ob raznih pril-
kah Anton Sabec, Anton Davan-
ski, Margarita Boita (smrtno),
Jost Jož. Pavel Pissitelli, Artur
Veltanceli, Silvij Luin, Angel
Cecolanti, Egidij Komedia in
mnogo drugih lahko ranjenih,
številno aretirancev od arede in
petrika je veliko. Redarji vrše hi-
sne preiskave, osobito krog sv.
Jakoba.

Mnogo aretirancev pa je bilo
je izpuščenih.

Vse ti žalostni dogodki so našli
bolni odmev v vsaj pokrajinski
koder prihajajo ogorčeni pro-

testi. Pokrajina se je 24 urne
stavke disciplinirano udeležila.
Tragični dogodki, ki so se vršili
v sredo 8. sept. dokazujejo vno-
vič, kako pravična in prepotreb-
na je zahteva, za katero se bori
tukašnji proletarijat za katero
je pred tednom stopil v stavko,
ki se je ravno v sredo zaključila.
Kdor je bil očividec teh dogod-
kov, nam zatrjuje da bi nikoli ne
prišlo, do teh žalostnih in usode-
polnih dogodkov, ako bi mirnosti
delavstva odgovarjala "mirnost"
redarstvenih organov, osobito o-
nih, ki nosijo višjo odgovornost,
in ako bi ti organi ne nekoliko o-
strelje postopali proti onemu u-
druženju brezvestnih izvalcev,
ki jim nič ni sveto, ki pa uživajo
— kakor se iz poteka zadnje
stavke da soditi — posebno pro-
tektejko oblasti.

Ob 4. popoldne se je pričel po-
mikati veličastni pogrebni izpre-
vod v stavki ubitega mladeniča
Foregionija iz starega mesta pro-
ti sv. Jakobu. V sprevodu je bilo
na tisoče in tisoče ljudi moških in
žensk, otrok in deklet. Sprejati
so nosili vence z rdečimi trakovi,
krista je bila pregrajena z rdečim
suknom, sledile so naše organiza-
cije z rdečimi zastavami ter tudi
močna skupina republikancev s
svojo zastavo.

Sprevod se je pomikal povsem
mirno, daki so se pojavila že pred
dohodom na sv. Jakobsko višino
izzivanja fašistov, ki so vkamijo-
nih dirjali gorindol ob sprevodu
ter izučali na naslov pogrebcev
surove besede.

Vendar je sprevod mirno pri-
spel do ulice P. Diakona. Tu so
se izzivanja fašistov ponovila.
Mlekozobneži so iz bližnjega go-
diča Pontini lučali kamenje med
pogrebni izprevod ter s podlimi
vzkliki zasramovali mlade. Ne-
kaj sodrugov je stopilo iz vrste
in postreglo izzivalce s par udar-
ci trde delavske pesti. Drugi so
drugi so se obrnili do vit. Caru-
ja, ki je poveljeval povsod razpo-
stavljenim redarstvenim orga-
nom, s pozivom naj odstrani izziva-
valce in poskrbi za red.

Zaman! Takrat so padli že prvi
strelji iz olovk ulice sv. Marka
in Seule nuove, strelji so bili na-
merjeni v pogrebno množico. Ta-
koj nato sta dva karabinjerja
na sv. Jakobskem trgu pričela
streljati, pokleknila na tla. Pa-
dli so prvi ranjenci neoborožene
množice, ki je vvalovala naprej
v negotovosti, a se potem razjar-
jena vrstila proti strelcem. Kara-
binjerja sta bežala proti ulici sv.
Marka, množica je drvela za ni-
ma. Tedaj je padlo iz zabavišča
Legge Nazionale ob ogli ulice sv.
Marka petdeset strelcev iz
revolverja ter ročna granata.
Razparjena množica je planila v
zabavišče, iz katerega je zbežala
skupina fašistov, pustivši na licu
mesta obilo orožja in več ročnih
granat, ki so jih delavci pogra-
bili ter vrgli za bežečimi fašisti.

Množica je nato pridrla zo-
pet na trg pred cerkvijo sv. Ja-
koba, ki se je začel polniti z re-
darji in karabinjerji. Pričela je
borba moža proti možu spremlja-
na z obilnim streljanjem. Ves trg
se je spremenil v pravega bojiš-
ča, tuintam so se poskušale sta-
viti barikade. Delavstvo se je bo-
rilo s tem, kar mu je prišlo pod
roke, s kamenjem, z vejami, ki
so jih odlomili od dreves pred
cerkvijo, z revolverji, ki so jih
odvzeli nekaterim nočnim stra-
žam in redarjem. Padali so ran-
jenci, hrup je naraščal.

Medtem je prišel na sv. Ja-
kobski trg tramvajski voz, v ka-
terem je stal nek redar. Razljuč-
na množica je zagrabila redarja,
po imenu Ivana Giuffrida, in ga
pobila pred lekarno Gedine na
tla. Mož je bil prenešen v bolnico,
kjer je kmalu na to na zadoblje-
nih ranah umrl.

Medtem se je pogrebni izpre-
vod pomikal proti pokopališču
sv. Ane, kjer je bil ubit mladenič
med govori zastopnikov raznih
strank pokopan. V istem času pa
je prišel kamion fašistov (te

kamijone so dali na razpolago
tvrdka Weiss, lučilnica riža,
Lloyd in druge nekoč hudo av-
strijanske tvrdke) pod most
pri pokopališču, kjer je takoj o-
tvoril ogenj na skupino ljudi na
mostu. Pričel je praveati boj.
Neoborožena množica se s kame-
njem ni mogla dolgo ustavljati
in je pobegnila mimo pokopališča
po rebrih magdalenskega griča
navzgor, osobito ker so prispeli
drugi kamijoni z redarji, ki so
otvorili brzostrelni ogenj na po-
grebce.

Boj pri sv. Jakobu pa je nade-
ljeval z vedno večjo ljutostjo na
obeh straneh. V lekarno Gedina
je bilo prenešeno mnogo ranje-
cev; rešila postaja je z avtomobi-
bili pobirala ranjence ter jih pre-
peljala v bolnišnico, kjer so jih
obvezovala in po potrebi tudi o-
perirali zdravniki Rizzatti, Fran-
za, Risigari, Hillebrand in Este.

Polagoma se je napolnil sv. Ja-
kobski trg z oboroženo silo, ki je
jela trg prazniti. To se je vršilo
ob neprestanem streljanju. Re-
darji so streljali tudi v vsako od-
prto okno ter pri tem ranili več
oseb.

Ko je mrak legel na zemljo je
boj polagoma ponehal. Noč je po-
tekla mirno. —

Ubita sta bila ob tej priliki
Bruno Taboga, star 20 let, iz Milj
ter redar Ivan Giuffrida. Smrtno
ranjena je bila Angela Cremese,
stara 37 let, ki je dan nato izdi-
hnila. Težko ranjeni so bili Ivan
Berni, star 36 let, Umberto Fon-
tanot, star 33 let, in Guidon Za-
letnik, star 18 let.

Lazje ranjeni so bili: Josip
Waschel, Sergij Koščak, Jerolim
Kresič, Franc Baumschweiger,
Vincenc Schiavon, Rudolf Verk,
Viktor Borri, Hermenegild Gu-
stin, poročnik Dominik Lucchet-
ti, Marcel Pollack, Ivan Stenega.

Vsed teh dogodkov so se zve-
čer sestali zastopniki političnih
in sindikalnih organizacij Trsta
in pokrajine ter v sporazumu z
zastopniki zveze pomorščakov ter
železničarjev za dan 9. sept. (če-
trtek) proglasili 24-urno stavko.

Na izvanrednem sestanku za-
stopnikov vseh političnih organi-
zаций Julijske Benečije, ki se je
vršil 2. sept. ob navzočih zastop-
stev Delavskih zbornic ter mla-
dinskih organizacij, je bila pro-
glasena za vso pokrajino splošna
stavka za skoro vse kategorije
delavstva izvenjski samo nekate-
re. Razlogi za proglasitev stavke
so bili politične naravi in so tako
znana, da jih skoro ne kaže po-
navljati. Delavstvo pač najhujše
občuti izvanredne razmere, ki že
predelgo usuznjujejo, da se po
petih krtih vojni letih ter dveh
letih vojaške okupacije dežela
vendarle enkrat vrne v pravni
traj, zahteva vzpostavitev pravih
razmer, kakor jih predvidja
buržuazna ustava, zahteva od-
pravo vojaških proglasov in vo-
jaških sodišč, prenehanje prega-
njanja, osvoboditev oziroma pom-
loščenje političnih kaznjencev,
občinske volitve, z dvema be-
sedama svobodo in pravičnost.

Ker se mirnim putem z razni-
mi intervencijami ni dalo ničesar
doseči, so zastopniki delavskega
razreda Jul. Benečije 2. sept. ka-
sno zvečer sklenili proglasitev
splošne pokrajinske stavke in to
tudi v znak solidarnosti s furian-
skim stavkujočim proletarijatom.
Stavka naj preneha — je bilo
sklenjeno — ko hitro bo stavkin
odbor smatral, da so mu podana
zadostna jamstva, da se bodo za-
btevala spremembe tudi izvršile.

Prvi dan stavke.

Stavka je bila naznanjena do-
lavitvijo s dozdevnim razglasom
v "Lavoratoru" z dne 3. septem-
bra. V trenutku, ko je imelo iti
"Dele" v stroj je že zmanjkala
električna energija (ob 6.15),
ker se delavci elektrarne ni-
so podali na delo. Tako je nam
bilo — žal — onemogočeno obve-
stiti tudi naše čitatelje o ogrom-
nem gibanju, ki se je začelo.

Delavstvo se je na poziv stav-
kinega proglasa odzvalo toll v
mestu kolikor na dežel s žudovi-
to disciplino. Delavci velikih in
tudi manjših podjetij so se na
vest o stavki enostavno okrenili
sredi poti v tvornice in delavnice
ter se vrnil domov; tako tudi vo-
zniki s svojimi vozovi, kočjaži
itd. Mestni tramvaj se ni niti pri-
kazal na ulicah. Morarji onih
ladij, ki opravljajo zvezo z obre-
žnimi kraji Jul. Benečije so tudi
stopili v stavko. Odhajali so le
parniki dolge vožnje.

Iz stavke so bili izvzeti sanitar-
ni uslužbeni, ognjegasci, usluž-
beni pri vodovodu ter pri apro-
vizaciji, pekovski delavci, držav-
ni uslužbeni, uslužbeni javne
dobrodelnosti in posteljnih pod-
jetij.

Stavkokazov ni bilo zasnomo-
vati izvenjski dveh ali treh kate-
gorij delavstva, med temi gostil-
niški uslužbeni (natakarji, ku-
harji itd.)

Listi niso izhajali; tiskalo se je
edinele dnevno poročilo stavkine-
ga direktorija.

Že prvi dan pa je bilo v mestu
zaznamovati nekaj rabuk.

Prodajalne so namreč ostale
zjutraj povsem zaprte. Tedaj so
stopili na plan fašisti, ki so šli od
prodajalne do prodajalne ter za-
htevali, da se odpro. Lastniki
prodajal so tudi po večini ugo-
dili temu pozivu, ter ta in naled-
uji dan držali prodajalne za ne-
kaj ur odprte, deloma ali povsem,
seveda brez sodelovanja svojih u-
službenec.

Ob istem času so fašisti nabili
mladeniča Spazala, ki je mirno
šel po ulici ter zahtevali in tudi
dosegli, da je bil mladenič are-
tiran. Napadli in ranili so tudi
nekega 14-letnega dečka in 70-
letnega starčka!

Malo potem so trčili fašisti na
trgu Goldoni ob skupino delav-
cev, ki jih je namazala s svetlim
oljem.

Ob tem času so se pojavili v
mestu kr. redarji in orožniki, da
vzdržujejo red. Aretirali so par
sodrugov.

Zvečer so se rabuke ponovile.
Fašisti so krog 8.30 prišli po
Corso gor medtem ko se pri-
bližale iz ul. Garibaldi skupine
delavcev. Da preprečijo spopad
teh dveh skupin so prihiteli re-
darji in izstrelili nekaj strelcev.
Ob tej priliki je bil lahko ran-
jen dijak Arthur Zanella in re-
dar Matej Krcelin.

Tekom večera so se na rešitni
postaji prijavili še sledeči lahko
ranjeni: karbinjerški maršal Ga-
šper Mileasi, redar Dominik
Bartolomeo, orožnik Fr. Brame in
orožnik Salv. Cappiello.

Zvečer je ostalo mesto v popo-
lni temi, in ta je vladala vse ve-
čere in noči splošne stavke.

Dugi dan stavke.

Stavki so se priključili že tak-
oj prvi dan anarhisti in tudi re-
publikanci, ki so izdali poseben
letak, v katerem ostro obsojajo
sedanji položaj v pokrajini ter
podpizovanje fašistov in zahte-
vajo odpravo nezdravih razmer
ter aneksijo pokrajine. Zato je
drugi dan prišlo tudi do pretepa
med fašisti in republikanci, ki
so se čvrsto držali. Sploh so jih
fašisti, kjer so nastopili samo-
stojno, obilo sprejemali, zato so
nadaljevali svoja izzivanja le,
ako so čutili svoj hrbet dobro
krit po javni moči, ali pa so na-
padali posamezne osebe, o kate-
rih se sumili, da spadajo v na-
prtni tabor. Pri teh rabukah je
bilo seveda več lahko ranjenih.

Mesto je sicer kazalo mrivo li-
ce, luka je bila prazna. Kmetje
in kmetice iz koprake okolice so
se obilo posluževali tradicional-
nih vozičkov z oslovsko vprego,
da so mesto preskrbeli z žive-
žem. V dopoldanskih urah je bilo
zato precej živahno na raznih tr-
gih. Potniki v Istro so se zmogli
posluževati le znamenite istrske o-
brežne železnice. Ta milinec, ki
je sicer mdel vedno slabo, te dni
ni mdel boljše. Blagovni premet
je zaostajal na vseh postajah, ker so
zastavkali razkladalci.

Tekom dneva je oblast preiska-
la sedež anarhistov, kjer je našla
nekaj zarjavelih bajonetov. Bilo
jih je ob tej priliki več aretiranih.

Zvečer je bilo mesto zopet v te-
mi, le tuintam je ob oglih gorila
sretilenka.

Več aretirancev prejšnjega dne
je bilo izpuščenih, med temi so-
Spazal.

Zelezničarji Jul. Benečije so
objavili prejšnji dan soglasno
sprejeto resolucijo, v katero pa
ziviljajo vlado, da vzpostavi, dr-

Slovenska Narodna

Podparna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODESK.

Predsednik Vincenc Calihar, podpredsednik Anton Hraat, Box 140, Canonsburg, Pa., gl. tajnik Mark Turk, tajnik bolniškega oddelka Paul Berger, tajnik gl. blaginjskih Frank S. Tavich, upravitelj glavnega Filip Godina.

POROTNI ODESK.

John Underwood, predsednik, 408 Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenkhar, Box 278, Bechtel, Ohio, Jos. Budilik, Box 432, Smithton, Pa., Frank Sourak, 5505 Prosser Ave., Cleveland, Ohio, John Egan, 1000 First St., La Salle, Ill.

BOLNIŠKI ODESK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Burger, predsednik, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VZHOODNO OKROŽJE: Rudolf Pletavick, Box 436, Bridgeville, Pa. ANTON RADLICK, Box 73, Wick Haven, Pa. ZAPADNO OKROŽJE: Anton Bular, Box 104, Green, Kans., ex Jugoslav. Leo Kolar, Box 345, Gilbert, Minn., ex Jugoslav.

Nadzorni odbor.

Matt Fetecoff, predsednik, 1817 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio, Jakob Ambrozic, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.

Tiskovni odbor.

Vincenc Calihar, John Underwood in Matt Fetecoff.

Zdravstveni odbor.

PRESEDNIK: Frank Abat, 2184 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. JOHN TRIDEL, Box 161, Lawrence, Pa. JESSE OWEN, 248 Englewood, Detroit, Mich. JOS. SLACH, 1101 E. 68. St., Cleveland, Ohio. MARY UDEWILL, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 2928 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jozo Zemanick.

POZORI: — Korespondenca s gl. urednikom, ki dolze v glavnem uradu, se vrši takole: VSA PISMA, ki so namenjena na gl. uredništvo se pošiljajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODOBRE SE NASLOVJE: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

BENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se pošiljajo gl. izvršiteljskemu odboru in jednate valde se pošiljajo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V SVETI S BLAGAJNIŠKIM POSILJE SE pošiljajo na naslov: Blaginštvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse prihodnje glavnice posljuje v gl. izvršiteljskem odboru na naj bližjajo M. Petrevic, predsednik nadzornega odbora. Sicer naslov je zgoraj.

Vsi posli na gl. posli odob se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 408 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse prihodnje prot. uredništva glavnice se naj pošiljajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namena, oglaš, naročila in spisi vse, kar je v zvezi s glavnim listom, naj se pošiljajo na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

AKO SE LIJE DOBITI SVOJCE, nepodnike in prijatelje
in domovine v Ameriko po niski ceni!
POSILATI DENAR HITRO in po najnižji ceni!
POZOVATI V STARI KRAJ po najugodnejši ceni, tedaj se
obrnite na

EMIL KISS BANKIR

122 Second Ave. New York, N. Y.

Prodajam parobrodne liste in domovine v vse kraje v
Ameriko. Iskalci naj vse notarske posle in potrebne spise za
dobavo svojcev. Potnikom v stari kraj posrebljam potne liste
in računam le konsularna pristojbina.

DENAR V JUGOSLAVIJO

posiljamo hitro, točno in po niski ceni. Lastnoročno po-
pisana potnila od prjamnikov prjamamo v najkrajšem
času. Prodajamo

PAROBRODNE LISTKE

na vse črte na v in v Evrope po originalni ceni. Preskrbi-
mo našim potnikom

POTNE LISTE,

kakor tudi vse druge potrebne potne priprave, ter izvršu-
jamo vse

NOTARSKÉ POSLE

vseh vrst, točno in po niski ceni. Vsejamo isprave, ki
so potrebne za dobavo svojcev in domovine v Ameriko.
Prodajamo denar na

HRAJILNE ULOGE

ter plačamo po 4% obresti. Odprite vado vlogo pri nas in
dane. Iskalci vnapre tako veliko vlogo na željo
vnapre vnapre tako.

BENETH STATE BANK

29 EAST 20th STREET NEW YORK, N. Y.

"Cunard Line"

Parobrod "Aquitania"

odpihuje dne 12. Oktobra

v Hamburg, Danzig Via Anglija

Cena tretjemu razredu:

V Hamburg \$125.00

V Danzig \$135.00

in \$5.00 vojnega davka

Oglasite se pri bližnjem Cunard agentu.

zaviljanske pravice ter tovarilne
naj bodo pripravljene za vstop v
splošno stavko, ako se delavstvu
ne ugođe njegove zahteve.
(Konec prihodnjije).

Gospodarska obnovitev sovjet-
ske Rusije. 1. avgusta 1919 je zna-
šala množina Rusa 110 milijonov
pudov; v juniju 1920: 196 milio-
nov pudov (1 pud — 16 kg.). 2. V
prvi polovici leta 1919 je znašala
množina mesa 1,300.000 pudov. V
prvih 5 mesecih leta 1920. 1. že
2,300.005 p. 3. V letu 1919 je bilo
26. mil. pudov komprij; v letu
1920: 45 mil. pudov. 4. Jaje im-
jajo letos dvakrat toliko kot prej-
šnje leto. 5. Naslednje število po-
vedo število uvoženih predmetov
čez ostlandsko mejo od 8. maja
do 19. junija: 216 parnih voz,
3256 strojev za žetev, 400 plugov,
41 bran, 36.000 splov, 311.000 kos,
177 zabojev gospodarskega oro-
ja, 1284 ton papirja, 70 ton usnja,
30.00 žag, 658 ton zelenjadnih se-
men, 13.019 ton komprijevih se-
men. 6. V maju se pridobil 15
mil. pudov bakalnega kamenene-
ga ofja za Petrograd, v juniju 24
mil., v juliju čez 30 mil. pudov.
Totalna produkcija bakalnih po-
trolejskih vrelcev je dosegla 12
jun. 1920: 4,688.293 ton, a leta
1913 je znašala leta 1,465.714 t.

Pošiljamo denar v staro domovino

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na

Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro.

Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarsko in Rumunsko.

Jamčimo za vas poslani denar, enako kot pred vojno, da bode

hitro in točno izplačan. Prodajamo listarte na vse linije.

Uradne ure: 9 jutro do 5 zvečer. Ponedeljek in sobota po 8.30.

Novice iz Jugoslavije.

POHOJENI PRINCIPI KATOLIČANSTVA.

Kadar zmanjka klerikalec v političnih bojih sapa — in to se zadnje čase večkrat pripeti — privlačje vero v politično areno. Tam se ponašajo z njo prav po cirkusko. Tako se n. pr. zadnjič enkrat silno kričali zaradi nameravanega novega šolskega zakona, ki naj bi nekoliko omejil klerikalno kuratorstvo v šoli.

Drugič zopet so kričali na vsa usta proti razporoki in kadar le hočeš ti pripovedujejo, da smo socialni demokrati za "svobodno ljubezen". Tako ker pravimo, naj lo dovoljeno zakonoma se zopet raziti, ako spoznata, da sta v zakonu nesrečna. Zakaj mi smo mnenja, naj se nesrečni zakoni, ki navadno največ škodujejo nedolžnim otrokom, odpravijo, ako sta prizadeta zakonec s tem zadovoljna. Toda klerikalec so pri vsaki priliki kričali, da pomenja to "svobodno ljubezen", ker je princip katoliške cerkve, da je zakon nerazdružljiv!

Ta princip je sedaj v naši državi pobožen in odpravljen!

"Uradni list" z dne 9. avgusta 1920, št. 92, razglasi "Uredbo o pravnih likvidacijah stanja povzročene po vojni leta 1910-1920. Člen 68. te "Uredbe se dobesedno glasi takole:

"Ako je en zakonec, če je drugi po tej uredbi proglašen za mrtvega, pa se pozneje pojavi ali oglasi, med tem stopil v nov zakon, je smatrati ta zakon za polnoveljavnega, v kolikor je trajal, in otroke, v njem rojene, za zakonke. Če se zakonec preprosto izda dne, ko se je pojavil pogrešanec, ne zedinita, da bi nadaljevala zakon, ostane novi zakon v veljavi.

S tem je torej rečeno, da velja drugi zakon — ne prvi — ako se v drugi omožena žena in njen prvi mož v treh mesecih ne zedinita in poravnata. Ker pa ima žena drugega moža navadno rajše, zlasti če je mlajši, je jasno, da bo navadno prvi mož — ki je bil tri leta pogrešan — "na dilei".

S tem je v principu izrečeno, da je zakon razdružljiv, da je torej proklamirana zloglasna "svobodna ljubezen", s katero so tako radi strašili zlasti slovenski klerikalec. Katoliška cerkev je torej zopet zavrgla en svoj "večni" princip, zakaj to turedbo je podpisal njen zastopnik v beograjski vladi, katoliški duhovnik g. dr. Korošec, ki je tačas slučajno tudi minister. Da bi bil g. dr. Korošec "krivoverec" ne moremo misliti, saj ga cerkev doslej še ni izključila! O dr. Korošcu je v prvi vrsti katoliški duhovnik, potem šele minister, in če je on kot minister izrekel v javni uredbi, da je zakon ločljiv, potem smemo upati, da se je v katoliški cerkvi izvršil kolosalni obrat. Po naukih naših pravovernih teologov na ljubljanski univerzi ali lemenatu je g. dr. Korošec eden najhujših "krivovercev", ki ga je iz cerkve izključiti takoj, ako je ravnil samovoljno, brez dovoljenja cerkve.

Silno smo radovedni, kako nam bo to "razložilo" klerikalno časopisje. Pa ne da bi bili tudi že v Senklavzu za — "svobodno ljubezen"?

Rogaška Bistrica. Organizirano delavstvo zdravilišča v Rogški Bistrici je zahtevalo povzvišanje plače in je doseglo 25% povzvišanje plač. Živela edinost in organizacija!

Reka — pribetalniče raznadenec. Že večkrat smo poročali, kako se zbirajo pod reško zastavo poleg nezrelih fantov tudi temni elementi, ki se boje zapustiti reko, kjer rajše "trpe" za "narodno" stvar, nego, da bi prišli v roke pravice, ki jih žaka. Ponekod, nasilstva, tatvine in po boji so na dnevnem redu v mestu, kjer vlada pesnik — ne s pesmom, ampak s bodalom. Tudi na se je zgodilo najlepše: na Reko je pribežal D'Annunzijevec, zakoniti sin, za katerim je izdala rimska policija tiralco. Ta nedolžni mladenič vzornega očeta je v Rimu popival po vseh nočnih kavarnah, se vlačil okoli s vlačugami, zapeljal omoženo in neomoženo in zapravljal ogromne svote. Rimska policija pa je izsledila, da ta denar ni povsem pravilno pridobil in hotela tega tica zapreti. Ta pa je Rimu

pokazal figo in pribežal k očetu na Reko, kjer je na varnem in mu nihče ne more do živca; saj, kakor je rekel D'Annunzijevec sam: "Mio padre è re a Fiume!"

Kako je dobil dr. Korošec državni kredit za orle. Belgrajska "Pravda" piše: Neki športniki so se hoteli udeležiti mednarodne športne tekme v Anversu in jim je bila v to svrhu obljubljena državna podpora. Da bi izplačilo te podpore, pospešili, so športniki odnesli akt o državnem kreditu, ki je bil že od vseh ministrov podpisan razen od dr. Korošca, osebno k slednjemu v podpis. Korošec pogleda akt, ga zadrži in brez podpisa delegate odpusti. Ti stoje prepadeni v ministertvu in ne znajo kaj početi, dokler jih dobro informirana oseba v ministertvu ne poduči, da naj najdejo v ministertvskih akt o dovolitvi državne podpore za orlovsko slavnost v Mariboru, naj dosežejo od ministrov, ki ga nočejo podpisati, podpis in naj ga prinese h Korošcu, kjer dobe svoj akt podpisan nazaj. Uboji športniki so začeli naskakovati posamezne ministre in z muko so dosegli podpise. Tako so bili vsi zadovoljni. Športniki so odšli na tekmo v Anvers, a Korošec je šel v Maribor gledat svoje Orle in Orličke, za kojih slavnosti je nosila država — ljudstvo stroške.

Natančen izid občinskih volitev v Srbiji. Občinske volitve v Srbiji so se končale s sledečim izidom: komunisti so dobili 37 občin, republikanci 2, demokrati 577, radikali 594, poljedelci 68, liberalci 35, neopredeljeni 150, sporazumna lista demokratov in radikalec 32.

Začetek plebiscita na Koroškem. Na seji plebiscitne komisije se je razpravljalo o načinu ter o terminu glasovanja. Določilo se je, da se glasovanje vrši dne 10. oktobra t. l. Na dan glasovanja bo prepovedano vsako točenje alkoholnih pijač.

Slovenska trgovska šola v Ljubljani. Trgovsko šolo, katero je l. 1908 ustanovil bivši kranjski deželni odbor, prevzame z letom 1920-21 država v svojo upravo. Pridržala je vse dosedanje učiteljske moči in poverila vodstvo dosedanjemu ravnatelju J. Gogalu. Šola se bo odslej imenovala "Državna dvorazredna trgovska šola".

Enilanje štipendij. Ministrstvo za prosveto in narodno zdravje sta izvršili definitivno redukcijo državnih štipendistov. Štipendije so odvzete vsem onim, ki niso položili pravočasno izpitov, ali pa so jih položili s neuspehom. Razen tega so odvzete štipendije onim, katerih očetje plačujejo nad 150 dinarjev neposrednega davka.

Jugoslovanski proračun. Proračun za leto 1920-21 je sledeči, za ministrstvo vojne 1.200.804.560 dinarjev; za ministrstvo prosvete 158.921.279 dinarjev; za ministrstvo ljudskega zdravstva 69.762.592 dinarjev. — Državni dolgov prisegajo 12 milijard dinarjev, letni primanjkljaj znaša 5 milijonov dinarjev.

Povoljna letov. Ministrstvo trgovine in obrti je dobilo od okrožnih uprav iz Srbije, Makedonije, Bačke, in Banata podatke o letvi, ki so razmeroma povoljni, a v številnih prikazujejo sledeče približne podatke: V Srbiji in Makedoniji ostaja okrog 20.000 vagonov pšenice in koruze za izvoz. Dal je en hektar povprečno 300 do 2000 kg pšenice in 14.000 vagonov koruze. Od tega odpade 21.000 vagonov za pasivne kraje, a kot višek za izvoz ostane 48.000 vagonov. Iz Hrvatske in Slavonije ni še nobenih podatkov. Slovenija, Dalmacija, Bosna, Hercegovina in Crnogora so pasivni kraji.

Nadvojvoda in generali tatovi. Na Dunaju se bo pred sodiščem moral zagovarjati zaradi tatvine bivši nadvojvoda Jožef Ferdinand; kradel je vojni plen in cerkveno opravo. Zaradi enakih tatvin se bo moralo pred dunajskim sodiščem zagovarjati tudi več generalov.

Rankoja na Grikem. Vlada je dala aretirati mnogo prištevov socialistične stranke, da se maščuje vojni v Mali Aziji. Med njimi se nahaja tudi sodrug Dimitravos, strankini tajnik, ker je izdal manifest proti vojni. Sode. Petzopoulos je bil pozvan pred sodišče, ker je objavil neki francoski članek, ki je kazal na reakcije v Grčiji. Preganjajo tudi strokovno organizirane bojovnike in jim plenijo knjižnice.

POTOP.

Zgodovinski roman.

Special H. Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

"Ker pa nisem hotel truditi vaše milosti s kopanjem zakladov ter izpostavljati v nevarnost vaše zdravje, naročil sem jih sam izkopati in prešteti denar."

Pri tem je odpovedal glas mečniku službo, pismo mu je padlo iz rok na tla; končno se je prijel za las ter si jih jel puliti iz glave.

"Bij, kdor v Boga veruje!" je zaklical naposled.

"Že zopet jedna krivica več in radi nje je kazen božja."

blíže, kajti maza krivice bo kmalu polna." reče mirno Alenka.

V.

Mečnika se je polastil tak obup, da ga je moral gospodična tolažiti in ga zagotavljati, da te novice se ne sme smatrati za izgubljene, kajti že samo to pismo ima veljavo dolžnega pisma in velikanška posestva Radavilov na Litvi in na Ruskem mu dajejo najboljšo poročilo za njihovo varnost.

Ker je pa težavno bilo razvideti, kaj ju še zamore doleteti, zlasti ako bi se Bogoslav kot zmagovalac vrnil v Tavroge, jela sta še tem vnetejše misliti na beg.

Alenka je svetožala beg še odložiti, dokler ne bi ozdravil Hassling, kajti Braun je bil mrčen in osoren vojak, ki je izvrševal alepo dana povelja, i težavno bi bilo, da bi se ga pridobilo.

O Hasslingu ji je bilo dobro znano, da se je rnil nalašč radi tega, da bi imel dovolj vzroka ostati pri njej, in sveto je verjela, da on vse stori za njo. Njena vest se je v resnici neprestano vznemirjala, z vprašanji: ali ima pravico žrtvovati tujo usodo in nemara celo življenje v to, da reši samo sebe? Toda nevarnost, kateri se je ona izpostavljala, ako bi ostala še nadalje v Tavrogih, je bila tako velika, da je za stoterokrat prevzela nevarščino, kateri bi bil izpostavljen Hassling radi odpustitve iz svoje službe. Saj bi vendar Hassling kot izboren častnik, lahko povsed našel službo in sicer še boljše ter ob enem z njo mogočno pokrovitelje, kakor je gospod Sapiha ali gospod Čarneki. Vrh tega bi imel to zavest, da je služil dobri stvari ter imel priložnost poplačati s hvalečnostjo deklet, ki bi ga kot proganece sprejela. Smrt bi mu grozila v tem slučaju samo takrat, ako bi prišel v Bogoslavove roke, toda Bogoslav še ni gospodaril v vsej Ljudovladi.

Alenka je končno nehala omahovati in ko se je zdravje mladega častnika toliko zboljšalo, da je mogel stopiti v službo, ga je nekoč pozvala k sebi.

Hassling je stal pred njo bled, shujšan, brez kaplje krvi v licu, toda kakor vedno spoštljiv in pokoren. Pri pogledu nanj so se solze zalesketale v očesih Alenke, kajti bila je to vendar jedina vdana ji duša v Tavrogih, a tako izmučena od trpljenja, da je, ko ga je deva povprašala po zdravju, dejal mladi častnik:

"Sedaj se mi ono sicer vrača, toda raje bi si želel smrti."

"Vi morate pustiti to službo," mu odvrne sočutno deva, "kajti tako poštena duša mora biti gotova, da služi dobri stvari, vrlému gospodarju."

"Gorje!" ponovi častnik.

"Kedaj se konča vaša služba?"

"Se le čez pol leta."

Alenka nekoliko pomolči, na to obrne vanj svoje mišne oči, v tem hipu mislo bile stroge, ter reče:

"Poslušajte me, vitez! Govoriti hočem z vami kakor z bratom, kakor z iskrenim prijateljem, vi morate in ste dolžni zapustiti to službo."

Po teh besedah mu je razkrila vse, tudi nameravani beg in to, da računa na njegovo pomoč, jela mu je predstavljati, da on lahko povsed najde službo, ki bo ugnjala njegovi plemeniti duši in njegovi viteški časti.

"Jaz vam ostanem hvaleščina do svoje smrti," je dostavila. "Pod božje varstvo se hočem zateči in postati redovnica in kjer koli bode, ali bliže ali daleč, ali doma ali na vojni, jaz bom molila za vas ter prosila Boga, naj On mojemu bratrolju in dobroniku pošlje mir in srečo, kajti razen hvalečnosti in molitve mu ničesar drugega dati ne morem..."

Tu ji je glas strepetal in častnik, bled kakor platno je naposled pokleknil, zastokal:

"Ne morem, gospa, ne morem!"

"Vi mi ugovarjate!" ga vpraša Bilevičeva začudena.

Toda namesto odgovora je jel moliti.

"Veliki, usmiljeni Bog," je dejal. "Že od mojih mladih nog ni omadežavala laž mojih ust in nikdar se nisem učinil kakega prestopka. Že v svoji mladosti sem branil s svojo slabo roko svojega kralja in domovino. Čemu ti, o Gospod, kaznuješ mene sedaj ter mi pošiljaš takšno muko, katere — Ti sam vidiš to, — jaz ne morem prenesti?"

"Gospa!" a to besedo se obrne k Alenki, "vi ne veste, kaj pomenja vojaku prisega; vi ne veste, da ubogati ni samo njegova dolžnost, marveč tudi čast. Mene, gospa, veže prisega; da, še več, onega prisega, marveč viteške besede, da službe pred časom ne zapustim in vse, kar spada k njej, sveto izpolnim. Jaz sem vojak in plemić ter se nikdar v svojem življenju ne izneverim časti in dolžnosti službe. Celo navzle vam sem povelju in vaši prošnji ostanem zvest svoji besedi, dasi vam to govornica z muko in žalostjo v duši. Ako bi jaz imel povelje, da ne pustim nikogar v Tavrogov ter bi stal na straži pri vratih, pa bi takrat vi, gospa, želeli iti skozi nje, bi se to zgodilo samo čez moje truplo. Vi mene poznate, gospa, ter ste se zmotili v meni. Jaz vam ne morem pomagati k begu, jaz obojim siliti ne smem o njem, kajti že je dospelo povelje, da se

ne spusti nikogar iz Tavrogov, Bog, o Bog, ako bi bil slutil tak ukaz, raje bi bil šel na pohod... Jaz vas ne prepričam, kajti ne verjemite mi; vendar Bog vidi in ve, da bi jaz dal brez omahovanja svoje življenje za vas, toda svoje časti ne dam za ničesar... Ne morem, ne morem!"

Po teh besedah je Hassling umolknil, jel omoliti roke in urno dihal.

Malda deva se ni mogla kmalu otresti začudenja. Ona ni znala ni razumeti, niti oceniti te izvanredno plemenite duše, ter čutila samo to, da se ji uniče iz rok poslednja rešilna deska, na kateri je menila priti iz sovražne sužnjosti.

"Poslušajte," ga je skušala še enkrat prepričati. "Jaz sem vnukinja in hči vojaka; moj oče in ded sta tudi višje cenila čast, nego li življenje, a uprav radi tega se nista dala alepo rabiti za vse..."

Hassling izvleče s tresočo se roko pismo iz žepa, nudi je Bilevičevi in reče:

"Sodite, gospa, sami, ali se to povelje ne tiče službe?"

Bilevičeva preleti z očmi papir ter prečita naslednje:

"Ker nam je prišlo na ušesa, da namerava mečnik Bilevič skrivoma zapustiti našo prestolnico z namenom našantati svoje kmeti, znanec, sorodnike itd. k vstaji proti nam in zoper svedskega kralja, naročamo častnikom, ki so ostali kot poudka v Tavrogih, da ga čuvajo z njegovo sorodništvom kot zastavnik in bojna ujetnika, da ovirajo njun beg pod pogojem, da izgube, ako to opuste, svojo čast in pridejo pred vojaško sodbo..."

"To povelje je dospelo od prve knezove postojanke, radi tega je še polnoveljavno."

"Naj se zgodi volja božja," reče po kratkem molkanju Alenka. "Zgodilo se je!"

Hassling je čutil, da mu je treba oditi, toda ni se ganil z mesta. Njegove blede ustnice so se sčasoma zganile, kakor bi hotel nečesa povedati, toda glas ni mogel spraviti iz sebe. Rad bi se ji bil skružil k nogam ter jo prosil odpustitve, toda od druge strani je on dobro čutil, da ima še brez tega dovolj gorja ter zahtil nekako v svojem trpljenju in v tem, da trpi brez godrnjanja.

Naposled se je priklonil ter odšel; toda takoj na hodniku si je strgal obvezo, ki je zakrivala njegovo rano; dvorni stražniki so ga našli blizu stopnic ter ga odnesli v orožnico. Na to je hudo zbolel ter ni zapustil cele dva tedna postelje.

Po Hasslingovem odhodu je stala gospodična nekaj časa kakor omamljena. Prej je pričakovala smrti, nego to, da ji on odkloni njeno prošnjo. Njena navadna energija jo je zapustila; začutila se je slabo, onemoglo, kakor vsaka druga ženska, in dasi je skoraj nezvestno ponavljala: "Zgodi se, Bog, Tvoja volja," je vendar žalost nadkrilila njeno trpljenje in potok vročih solz se ji je vili po licu.

V tem hipu je vstopil mečnik, zagledal sorodnico, ugasil takoj, da izve od nje neugodno novice, in vprašal urno:

"Za Boga, kaj je novoga?"

"Hassling se zoperstavlja," odvrne devica. "Vai tukaj so lopovi, podlež, nečimniki! Kako? Tudi ta noče pomagati!"

"Ne samo, da noče pomagati," odvrne ona žalostna, kakor malo dete, "namreč mi še pravi, da nama bo delal oviro, ako bi mu bilo tudi treba umreti!"

"Takšna je našina usoda! Hassling ni sicer izdajca, toda nama je že tako usojeno, da sva najnevarnejša izmed vseh!"

"Vrag naj jih pobere vse to krivoverce!" zakliče mečnik. "Oni segajo bližnjemu po časti, ga oropajo, mu krađeje in ga celo zapirajo v ječo... Naj bi bilo že zvega tega enkrat konec. Nemogoče je živeti poštenim ljudem v takšnem času na svetu!"

Na to jame hoditi s urnimi koraki po sobi ter groziti s pestmi; naposled zaškrlije z zobmi in reče:

"Ljubbi mi je vojvoda vilenaki, ljubbi tisočkrat celo Kmitie, nego ti parfimirani lopovi brez časti in vesti!"

Ko je videl, da mu ne odgovarja sorodnica, marveč samo joče, je mečnik umolknil.

"Ne jokaj!", je prišel nekoliko pozneje. "Na Kmitien sem se spomnil samo radi tega, ker bi naju vsaj on zamogel rešiti iz te babilonske sužnjosti. On bi jo zagledal temu Braunu, Hasslingu, Petersonu in celo samemu Bogoslavu! Sicer pa so vse izdajice enake. Solze ni ne pomagajo, sedaj je treba delati. Ako nama Hassling noče pomagati, pomoreva si tudi brez njega..."

Poslušaj, Sicer si kaj krepkega značaja, toda v stiskah znaš samo jokati... Kaj je rekel Hassling?"

"Rekel je, da je knez zapovedal naju čuvati kot jetnika, ker se boje, da ti zbereš bojovnikov ter se zjehnuš z zavzniki."

Mečnik se prime za bok.

"Aha! Boji se lopov! Jaz tudi v resnici nimam tako, kakor je Bog v nebesih!"

"Ker ima Hassling v rokah povelje, mora je na vsak način izpolniti."

"Prav! Opravi to tudi brez pomoči teh krivovercev!"

"Vi, stric mislite, da se nama to posreči?"

"Mislim si, da se mora, torej se tudi bode, dasi bi morala po vrvi splezati skozi okno."

"Zelo mi je žal, da sem se jokala... Preudariva to zadevo čim najurneje!"

Solze so se ji povsem posušile, obrvi se naježile in postala je znovič energična kakor poprej. Toda naj sta ugnala, kolikor sta hotela, vse je bilo brezuspešno, kajti vedela sta, kako skrbno ju tu čuvajo.

Radi tega sta sklenila, da odlože vsak poskus za beg, dokler ne dosepejo v Tavroge novice od Bogoslava. V te sta stavila vse svoje nadeje in pričakovala na izdajico domovine kazni božje. Upala sta, da se utedejo ubiti, ali da nevarno zbolijo, ali da bo premagan od Sapiha in takrat bi nastala v vseh Tavrogih takšna zmešanja, v kateri bi izgnila domačinom lakje izpred oči.

MALI OGLASI

Classified Advertisements

POTREBUJEMO

DE LA VCE

za delo v skladišču jekla. Stalno delo, dobra plača. Delo je ponoči.

Oglasite se pri:

JOSEPH T. RYERSON & SON

16th & Rockwell Sts.

Druga vrata No. 2

Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

BDUSACE za brušenje raznih strojnih nožev.

Stalno delo, dobra plača.

AMERICAN SAW & TOOL WORKS

14th St., blizu Western Ave.

VABIM VAS,

da grete z menoj ogledat si kraj farmarske pridelke in naša zemljišča v Pinetown, North Carolina. Jaz potujem iz Chicago v soboto večer, 9. oktobra in ostanem nekaj časa na zemljišču, da rojakom osebno razkažem okolico, farmarske pridelke in naša zemljišča. Kogar veselijo, naj mi takoj piše za nadaljnja pojasnila o teh zemljiščih, kjer raste najboljši vrste tobak, bombaž, koruza, vobče vse farmarski pridelki, kakor tudi vinska trta, fige, razno sadje in vrtna zelenjava.

A. H. SKUBIO AND COMPANY,

Room 79, Metropolitan Block,

CHICAGO, ILL.

JAVNA ZAHVALA

Slavonic Immigrant Bank,

436 West 23rd St.,

New York, N. Y.

Benjenl prijateljju.

Danes sem prejel od Vas vložno knjižico Zemljeradničke Banke iz Beograda za 27,372 dinarjev, katere sem poslal z Vašim poverovanjem imenovani banki na pohranitev.

Zelo sem zadovoljen z Vaso točnostjo in hitrim pošiljanjem in zato priporočam Slavonic Immigrant Banko v New Yorku vsem svojim rojakom a njej sami pa želim najboljši uspeh. O stajam s prijateljskim pozdravom

Novica Nilič, Box 21,

Cambria, Wyo, dne 22. sept. 1920.

AVSTRIJSKI VOJAKI

Moški, ki so bili vojaki v avstrijski vojski na časa svetovne vojne, sedaj lahko pridejo in Jugoslavije v Ameriko, če vam spravi tozadevne prošnje in druge potrebne listine

MATIJA SKENDER

javni notar za Ameriko in stari kraj.

5227 Buile Str., Pittsburgh, Pa.

On vam jamči, da pride oseba, ki si je želela k sebi, — ali pa vam povrne denar. — V vseh pravnih in notarskih poslih pa v zadevah, ki so v zvezi s potovanjem vaših ljudi iz starega kraja, se obrnite nanj, pa boste v vseh zadovoljni, zakaj, on je za vas, a vi bodite zanj.

ROJAKI, BOŽJO SE BLIŽAJ!

Ne pozabite, da so Vaši sorodniki in znanci v stari domovini zelo potrebni pomoči. Kakor veste, jim najbolj primanjkuje oblike in obuvala. V tem jim najlaže je pomagati, ako pošljete bakro z blagom skozi našo tvrdo.

Označili smo našo prihodnjo pošiljatev, kot posebno (božično) ter bode vse bakro poslane s njo, razdeljene do božičnih praznikov, od člana naše tvrde v Ljubljani Mr. Strukelja.

Ne zamudite te prilike, ampak pišite nam takoj, da ne bo prepozno.

STRUKEK & HORAK

European Trading & Export Co.

85-9th Ave., New York, N. Y.